

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Parmova 33, 1000 Ljubljana

T: 01 280 36 60

F: 01 280 36 77

E: irsd@gov.si

www.id.gov.si

Številka: 061-97/2013

Datum: 18. 12. 2013

Zadeva: Programske usmeritve Inšpektorata RS za delo za leto 2014

I. SPLOŠNO

Na podlagi 1. člena Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 38/1994, 32/1997 in 36/2000) bo Inšpektorat RS za delo v letu 2014 opravljal redne naloge **inšpekcijskega nadzorstva** nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov, ki urejajo delovna razmerja, plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, zaposlovanje delavcev doma in v tujini, sodelovanje delavcev pri upravljanju, stavke ter varnost in zdravje pri delu ter opravljal inšpekcijsko nadzorstvo tudi nad izvajanjem predpisov, ki to izrecno določajo. V skladu z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/2007- UPB 2 in nadaljnjimi spremembami) bo opravljal nadzorstvo nad izvajanjem dela javno socialno varstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialno varstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo, ter izvajanje dopolnilnih, razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva in varstva otrok in družine, ki so sofinancirani po posebnih pogodbah z Ministrstvom za delo, družino ali socialne zadeve. V okviru organa se bo opravljal tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo dela komisij. Sprejet je bil program rednih nadzorov s tega področja. Inšpektorat RS za delo bo tudi v letu 2014 vršil nadzor v zvezi z izvajanjem Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/2010 s spremembami) in predpisov, ki so bili sprejeti na njegovi podlagi.

Glede na dolgotrajnost gospodarske in finančne krize, katere posledice se v veliki meri odražajo tudi na področju izvajanja delovnopravne zakonodaje v RS, je zelo pomembno, da **zagotavljanje dostojnega delovnega okolja in varstvo pred vplivom psihosocialnih dejavnikov na zdravje zaposlenih ostaja redeča nit pri izvajanju inšpekcijskega nadzora.**

Pomembne spremembe, ki so se zgodile v svetu zaposlovanja v zadnjih desetletjih, so pripeljale do tega, da so z delom povezana psihosocialna tveganja opredeljena kot eden izmed poglobitnejših sodobnih izzivov, kajti na delovnem mestu se vse pogosteje srečujemo s težavami kot so stres v zvezi z delom, nasilje, nadlegovanje, trpinčenje, ustrahovanje in drugimi oblikami psihosocialnih tveganj, ki lahko ogrozijo zdravje delavcev.

Z zaupanimi pooblastili želimo prispevati v vzpostavitvi vsestranskega, pravočasnega in celostnega sistema prepoznavanja in odzivanja na negotovosti oziroma odklonska ravnanja. Pri tem zelo pomembno ostaja **medsebojno povezovanje institucij** z različnih delovnih področij, tako v smislu preventivnega kot tudi represivnega postopanja. Vzpostavljeno je dobro

sodelovanje z resornim ministrstvom, tudi na področju zagotavljanja povratnih informacij, ki se nanašajo na ugotovitve inšpekcijskega nadzora. Pri tem nameravamo še okrepiti sodelovanje tudi s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev.

Pripravljene in izvedene bodo različne **usmerjene akcije nadzora** tako s področja delovnih razmerij kot tudi s področja varnosti in zdravja pri delu, ki bodo usmerjene bodisi na posamezno skupino subjektov nadzora oziroma v izvajanje predpisov v določeni dejavnosti. Z izvajanjem nadzora bomo poskušali oceniti trenutno stanje na posameznih področjih in pa okrepiti prisotnost pri posebej izpostavljenih subjektih oziroma dejavnostih, istočasno pa so ugotovitve inšpektorjev lahko pomemben prispevek pri oblikovanju predlogov za spremembe predpisov. Usmerjene akcije bodo organizirane na področjih, kjer smo v preteklem času ugotovili večje število kršitev oziroma subjekti nadzora že dalj časa niso bili nadzorovani, ponekod pa bomo nadzor izvajali prvič.

Pojavnost sive ekonomije in drugih oblik prikrivanja in izogibanja obveznostim se v času slabšanja gospodarskih in socialnih razmer še povečuje, zato bomo nadaljevali z aktivnim vključevanjem v sprejeti projekt Vlade RS na tem področju.

Večji del pozornosti v zadnjih letih namenjamo tudi **kakovosti opravljenega dela in notnemu uresničevanju politike in ukrepov na področju inšpekcije dela**.

Z informacijskim sistemom IS IRSD bomo sledili spremembam zakonodaje in ga glede na zaznane potrebe dopolnjevali. Še naprej se bomo trudili za vzpostavitev takšnih pravnih podlag zbiranja podatkov, ki omogočajo elektronsko poslovanje.

Inšpektorat RS za delo bo ob represivnem delovanju tako kot že doslej tudi v letu 2014 deloval preventivno. Preventivno vlogo izvaja na podlagi 4. člena Zakona o inšpekciji dela s **podajanjem strokovne pomoči** delodajalcem in delavcem v zvezi z uresničevanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti. Ravno tako bomo v letu 2014 sodelovali z drugimi inšpekcijami, z zavodi, pristojnimi za zaposlovanje, z zavodi za zdravstveno zavarovanje ter za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter ostalimi strokovnjaki s področja dela.

Sodelovali bomo tudi pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov, sodelovanje pa bo potekalo tudi na medresorski ravni preko različnih delovnih skupin (npr. medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi).

Inšpektorat RS za delo bo v letu 2014 preverjal ustreznost programov **usposabljanja koordinatorjev** za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih ter organiziral in izvajal **preverjanje znanja koordinatorjev** za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti.

V letu 2014 bo Inšpektorat RS za delo organiziral **12. konferenco**, s katerimi širšo strokovno javnost opozarjamo na določeno tematiko in na ta način poskušamo delodajalce spodbuditi k ustrežnejšim rešitvam različnih vprašanj. V letu 2014 bo vsebina namenjena kršitvam temeljnih pravic delavcev.

Ustrežno pozornost bomo posvetili vsebinam na **spletni strani**, da bodo informacije o delu inšpektorata na čim bolj jasn in razumljiv način predstavljene javnosti. Javnosti bomo napovedovali naše aktivnosti ter jo obveščali o svojih ugotovitvah ter izrečenih ukrepih.

Pomemben del nalog bo vezan tudi na delo Inšpektorata RS za delo **kot prekrškovnega organa**. Še naprej bomo opozarjali na potrebo, da se hitri prekrškovni postopek poenostavi.

Za potrebe organa bodo načrtovani in vodeni postopki ter opravljene tudi analize, poročila in drugi dokumenti s področja financ, kadrovskega področja in druge obveznosti s področja upravljanja s človeškimi viri in integritete. Ravno tako bo Inšpektorat RS za delo izvajal različne aktivnosti, ki se nanašajo na obveznosti do svojih zaposlenih na podlagi ocenjenih tveganj in sprejetih ukrepov v smislu zagotavljanja zdravega in varnega dela kot tudi promocije zdravja.

Na področju delovanja Inšpektorata RS za delo v **mednarodnem prostoru** bo Inšpektorat RS za delo izvajal naloge, ki se nanašajo na delovanje v Odboru glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committee). Naše aktivnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Revidirane Evropske socialne listine ter vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se to nanaša na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti.

Zakonodaja na več mestih zahteva strokovno **usposobljenega uslužbenca**. Tako iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela, iz Zakona o inšpekciji dela kot tudi iz Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/2002, 26/2007) izhaja, da ima inšpektor pravico in dolžnost izpopolnjevati svoje strokovno znanje in se usposablja za opravljanje svojih nalog. Zato bomo na Inšpektoratu RS za delo tudi v letu 2014 organizirali izpopolnjevanja oziroma usposabljanja uslužbencev, predvsem na tistih področjih inšpekcijskega nadzora, ki v zadnjem času doživljajo največ sprememb oziroma se nanašajo na pooblastila inšpektorjev in zagotavljanje enotne politike nadzora organa. Z letnim načrtom izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja uslužbencev Inšpektorata RS za delo se bo določilo podrobnejše vsebine, vrste in nameni. Usposabljanje prispeva k optimalnejši izrabi delovnih zmožnosti ter k večji delovni uspešnosti, zlasti če so potrebe po usposabljanju pravilno ugotovljene ter je načrtovanje usposabljanja sistematično in stalno. Prispeva pa tudi k večjemu poenotenju postopkov inšpekcijskega nadzora in večjemu poenotenju odločanja na upravnem in na prekrškovnem področju, kar bomo poizkušali doseči tudi z izvajanjem različnih delavnic.

II. POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2013

Inšpektorat RS za delo bo na podlagi 5. člena Zakona o inšpekciji dela predložil resornemu ministrstvu poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto.

III. USMERJENE AKCIJE NADZORA S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ IN S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

V letu 2014 bodo inšpektorji za delo izvajali različne usmerjene akcije nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu ter s področja delovnih razmerij. **Akcije bomo izvajali pretežno v krajših intenzivnih intervalih na območju celotne države, z večjim številom inšpektorjev istočasno.**

Namen in kratka vsebina drugih usmerjenih akcij sta predstavljena v nadaljevanju.

A. USMERJENE AKCIJE, KI SE BODO IZVAJALE NA OBEH PODROČJIH NADZORA

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih

Delovna razmerja:

Dejavnost gradbeništva že več let močno izstopa po številu ugotovljenih kršitev delovnopravne zakonodaje, zato na Inšpektoratu RS za delo tej dejavnosti vsako leto posvečamo veliko pozornosti. Tako bo tudi v letu 2014 v dejavnosti gradbeništva potekala akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje. Inšpektorji bodo pri nadzorih preverjali, ali delodajalci delavce zakonito zaposlujejo, in sicer se bodo pri tem dotaknili zaposlovanja in dela slovenskih državljanov, kot tudi zaposlovanja in dela državljanov držav članic Evropske unije ter državljanov tretjih držav. Inšpektorji bodo nadzirali tudi, ali v dejavnosti gradbeništva prihaja do nepravilnosti v zvezi z zagotavljanjem dela delavcev drugemu uporabniku. Prav tako bodo inšpektorji pod drobnogled vzeli izvajanje določb delovnopravne zakonodaje glede plačila za delo ter glede delovnega časa, odmorov in počitkov. Poleg že navedenega bodo Inšpektorji preverjali tudi, ali delodajalci vodijo evidence skladno z Zakonom o evidencah na področju dela in socialne varnosti.

Varnost in zdravje pri delu:

Glede na ugotovljeno stanje varnosti na gradbiščih v RS, ki se ne izboljšuje v zadostni meri, bomo tudi v letu 2014 na tem področju izvajali poostrene in usmerjene nadzore. Akcija bo dejansko potekala skozi celotno leto, in sicer od 24.02.2014 do 14.11.2014. V tem obdobju pa bo inšpektorat predvidoma štirikrat izvedel nekajdnevne poostrene nadzore na gradbiščih. Na gradbiščih bodo tako prisotni praktično vsi inšpektorji za delo. Nadzor bo potekal tako na klasičnih gradbiščih, prijavljenih po Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih in na deloviščih, kjer se izvajajo kratkotrajnejša dela. Na gradbiščih se bo nadzorovalo izvajanje ukrepov, ki so določeni z minimalnimi zahtevami iz priloge IV. Uredbe (delo na višini, delo v globini, urejenost gradbišč, ipd.) ter uporabo in zagotavljanje uporabe osebne varovalne opreme. Prav tako pa bomo nadzirali izpolnjevanje obveznosti naročnikov, koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu in (glavnih) izvajalcev. Termini povečanih aktivnosti bodo določeni v nadaljevanju in bodo izbrani glede na dejansko ugotovljeno stanje in zaznano problematiko.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu v gostinskih obratih

Delovna razmerja:

Tudi v dejavnosti gostinstva inšpektorji za delo vsako leto ugotovijo številne kršitve delovnopravne zakonodaje. Glede na izkušnje iz preteklih let bosta v okviru akcije nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v gostinskih obratih v letu 2014 pod drobnogledom zakonitost zaposlovanja in spoštovanje določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z delovnim časom. Kar zadeva zakonitost zaposlovanja, bodo inšpektorji zlasti pozorni na izvajanje Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Inšpektorji bodo preverjali zakonitost zaposlovanja in dela delavcev, državljanov Republike Slovenije in državljanov držav članic EU in tretjih držav. Preverjali bodo tudi zakonitost dela na podlagi pogodb civilnega prava ter zakonitost dela študentov in dijakov. Kot že omenjeno, bo poseben poudarek tudi na izvajanju določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z delovnim časom, vključno z zagotavljanjem odmorov in počitkov ter letnega dopusta. Poleg tega bodo inšpektorji preverjali še izvajanje določb delovnopravne zakonodaje v zvezi s plačilom za delo, regresom za letni dopust ter vodenjem evidenc na področju dela. Dodatno bodo inšpektorji preverjali še, ali prihaja v gostinskih lokalih v odnosu do tam zaposlenih delavcev do kršitev Zakona o omejevanju porabe alkohola.

Varnost in zdravje pri delu:

Gostinstvo predstavlja dejavnost, v kateri se sicer inšpekcijski pregledi s področja varnosti in zdravja pri delu kar pogosto opravljajo, inšpektorji pa kljub temu ugotavljajo nepravilnosti, ki se stalno ponavljajo. Tako bo v letu 2014 posebna pozornost namenjena nadzoru ustreznosti opredeljenosti konkretnih tveganj v Izjavi o varnosti z oceno tveganja in ustreznosti izvajanih

ukrepov, ustreznosti zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov s strani izvajalcev medicine dela, ustreznosti izvajanja in preizkušanja usposobljenosti za varno opravljanje dela ter uporabi varne delovne opreme. Prav tako se bo preverjalo, kako delodajalci spoštujejo prepoved kajenja zaposlenih na delovnih mestih v zaprtih prostorih oz. kakšni so njihovi ukrepi glede tega. Posebna pozornost bo namenjena še delu dijakov in študentov na tem področju.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu v pekarnah

Delovna razmerja:

V preteklih letih se je po celotnem ozemlju RS povečalo število pekarn, pri čemer smo v preteklosti pri nadzorih, ki so bili pri omenjenih subjektih opravljeni, ugotovili kar nekaj kršitev s področja delovnih razmerij. Glede na navedeno bomo v letu 2014 ponovno izvedli akcijo tudi v tej dejavnosti. Osredotočili se bomo na nadzor zakonitosti zaposlovanja ter opravljanja dela slovenskih državljanov, državljanov držav članic Evropske unije ter državljanov tretjih držav. Inšpektorji bodo preverjali tudi izvajanje določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z delovnim časom in plačilom za delo. Predmet nadzora bo tudi opravljanje dela dijakov in študentov ter varovanih kategorij delavcev, kakor tudi opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava. Inšpektorji bodo preverjali tudi spoštovanje določb Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti. Pozornost bo v okviru akcije med drugim posvečena še vprašanju ustreznosti postopkov pred odpovedjo pogodb o zaposlitvi s strani delodajalcev.

Varnost in zdravje pri delu:

Namen akcije s področja varnosti in zdravja pri delu bo ugotoviti spoštovanje določb predpisov s tega področja in to zlasti pri manjših delodajalcih. Posebna pozornost bo tako namenjena nadzoru ustreznosti Izjave o varnosti z oceno tveganja, problematiki izpostavljenosti delavcev škodljivim prahovom pri delovnih opravilih z moko in prašnimi dodatki, zagotavljanju in uporabi ustrezne osebne varovalne opreme, ustreznosti izvajanja preventivnih zdravstvenih pregledov s strani izvajalcev medicine dela, ustreznosti izvajanja in preizkušanja predvsem praktične usposobljenosti za varno izvajanje dela ter ustreznosti uporabe varne delovne opreme. Prav tako bodo deležni poostrenejega nadzora tudi morebitni študentje in dijaki, v kolikor bi se ti vključevali v delovni proces.

B. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

Splošno

Inšpektorat RS za delo že nekaj let zapored ugotavlja, da so kršitve v zvezi s plačilom za delo najpogosteje ugotovljene kršitve na področju nadzora delovnih razmerij. Med pogosteje ugotovljenimi kršitvami pa se praviloma pojavljajo tudi kršitve v zvezi s pogodbo o zaposlitvi, z zaposlovanjem na črno, evidencami na področju dela in socialne varnosti ter delovnim časom.

V smislu opravljene ocene tveganja bomo tako v letu 2014 opravili tudi redne inšpekcijske preglede pri določenih subjektih, pri katerih so bile v letu 2013 najpogosteje ugotovljene kršitve delovnopravne zakonodaje.

Posebno pozornost bomo posvetili tudi prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava, v primerih obstoja elementov delovnega razmerja in sicer tako pri usmerjenih akcijah, ki so razvidne v nadaljevanju, kot tudi pri drugih nadzorih. Odločili smo se za restriktivno politiko ukrepanja zoper ugotovljene kršitelje navedenega instituta.

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zdravstveni dejavnosti

Tudi na področju zdravstva se kažejo nekateri negativni trendi v zvezi z izvajanjem delovnopravne zakonodaje. Pri tem se kot problematično kaže zlasti izvajanje določb v zvezi z delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov itd. Ravno izvajanju določb v zvezi z delovnim časom (v širšem smislu) bo zato v okviru akcije, ki bo v tej dejavnosti izvedena v letu

2014, posvečena posebna pozornost. Z vidika pristojnosti Inšpektorata RS za delo se bo preverjalo tudi izvajanje področne zakonodaje, tj. Zakona o zdravstveni dejavnosti ter Zakona o zdravniški službi. Inšpektorji bodo pri nadzorih pozorni tudi na vprašanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje dela, in sicer v povezavi z dovoljenjem za samostojno opravljanje zdravniške službe na določenem strokovnem področju (licenco). Inšpektorji bodo preverjali tudi spoštovanje prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ter študentskega dela.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje na področju šolstva

Na Inšpektorat RS za delo vsako leto prejmemo precejšnje število prijav delodajalcev iz dejavnosti vzgoje in izobraževanja, pogosto pa prejmemo tudi odstopne Inšpektorata RS za šolstvo in šport, ki nam posreduje nanj naslovljene prijave ali ugotovitve lastnih nadzorov. Pri tem izstopajo prijave v zvezi s sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas oziroma v zvezi s t.i. veriženjem teh pogodb, prijave v zvezi z izpolnjevanjem pogojev za zaposlitev, prijave v zvezi z diskriminacijo pri zaposlovanju ter prijave trpinčenja na delovnem mestu, ki pa so praviloma izrazito pavšalne. Glede na navedeno bomo v letu 2014 na področju šolstva, natančneje na področju osnovnega in srednjega izobraževanja, izvedli akcijo nadzora, v kateri bomo preverjali izvajanje delovnopravne zakonodaje v zvezi z zgoraj omenjenimi instituti.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti prometa

V letu 2014 bomo na Inšpektoratu RS za delo izvajali akcijo nadzora tudi v dejavnosti prometa, pri čemer bomo izvajanje delovnopravne zakonodaje preverjali na področju prevoza oseb (taksisti, kombi prevozi, avtobusni prevozi), kot tudi na področju prevoza blaga. S strani drugih organov, zlasti Inšpektorata RS za promet, energetiko in prostor ter Policije namreč pogosto prejmemo odstopne prijav, ki se nanašajo na kršitve iz pristojnosti Inšpektorata RS za delo v dejavnosti cestnega potniškega in tovornega prometa. Inšpektorji za delo bodo v okviru akcije nadzora preverjali zakonitost sklepanja pogodb civilnega prava (tudi z upokojenci), s katerimi delodajalci poskušajo nadomestiti pogodbe o zaposlitvi. Preverjali bodo tudi izvajanje določb delovnopravne zakonodaje glede delovnega časa in vodenja ustreznih evidenc po Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti ter po Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih.

4. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri komunalnih podjetjih

Tudi komunalna dejavnost sodi med tiste, pri katerih je javni interes posebej izpostavljen. Glede na to, da v preteklih letih usmerjene akcije nadzora v tej dejavnosti še nismo izvedli, bo v letu 2014 izvedena tudi akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri komunalnih podjetjih. Inšpektorji bodo v okviru akcije nadzora preverjali izvajanje določb Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v zvezi z zaposlovanjem na črno. Tudi sicer bo pod drobnogledom področje zaposlovanja, zlasti zakonitost izbirnih postopkov. Inšpektorji bodo preverjali tudi uresničevanje načela enakega obravnavanja ter zagotavljanje varstva delavcev pri delu.

5. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zvezi z nedovoljeno reklamo

Inšpektorat RS za delo ima skladno z Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno pristojnosti tudi v zvezi z nedovoljeno reklamo, in sicer nadzira določbo, skladno s katero je prepovedano naročanje in objavljanje oglasov v časopisih, revijah, radiu, televiziji in drugih elektronskih medijih ali posredovanje in objavljanje reklamnih sporočil na drug način, ki je dostopen javnosti, če pravna oseba, podjetnik ali posameznik objavlja potrebo po delavcu, katerega delo ni vezano na registrirano oziroma priglášeno dejavnost. Tudi v zvezi z omenjeno določbo prejmemo vse več prijav, zato bomo v letu 2014 izvedli tudi akcijo nadzora, v kateri bomo preverjali, ali delodajalci spoštujejo omenjeno določbo.

Akcije bodo potekale pretežno v krajših, nekajdnevnikih časovnih intervalih.

Poleg zgoraj navedenih akcij nadzora se bomo vključevali tudi v usmerjene akcije drugih organov nadzora, kadar bo v zvezi z izpostavljeno problematiko podana tudi pristojnost Inšpektorata RS za delo.

V primeru spremembe Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in prenosa pristojnosti na Carinsko upravo RS bomo vsebino akcij v tem delu naknadno ustrezno spremenili oziroma dopolnili.

C. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

1. EU kampanja nadzora nad dejavniki tveganja, posledica katerih so padci in zdrsi delavcev na istem nivoju

V letu 2014 se bo v EU izvajala kampanja, ki bo obravnavala dejavnike tveganja, zaradi katerih prihaja do poškodb delavcev kot posledica padcev in zdrsov na istem nivoju. V letu 2013 so se v okviru nalog inšpektorata, kot predpriprava na to kampanjo, že izvajali inšpekcijski nadzori in to predvsem z namenom ugotoviti dejansko stanje, kar bi pripomoglo k uskladitvi samega sprejetega programa kampanje. Posamezni dejavniki, ki se bodo nadzirali, s strani EU še niso natančno opredeljeni. To bo dogovorjeno v začetku leta 2014, kakor tudi sami termini in obseg izvajanja nadzorov.

Izvedbi te kampanje bomo priključili tudi izvedbo akcije, ki obravnava osebno varovalno opremo. To velja zlasti za zaščitno oz. varovalno obutev. Zagotavljanje in uporabo ustrezne osebne varovalne opreme pri delodajalcih na inšpektoratu še vedno ugotavljamo kot nezadovoljivo, kršitve in nepravilnosti v zvezi s tem pa po statističnih podatkih inšpektorata predstavljajo precejšen in nezanemarljiv delež glede na vse ostale ugotovljene nepravilnosti. Tako bo nadzor poleg ugotavljanja zagotavljanja in uporabe osebne varovalne opreme obsegal tudi namensko opredeljenost in uporabo glede na dejanske nevarnosti, ki se pojavljajo v delovnem procesu ter tudi ustreznost v zvezi s CE oznakami, izjavo o skladnosti, označevanjem in navodili za njeno uporabo.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil (»reprezentativni vzorec«)

Akcija se izvaja že vrsto let in tudi za leto 2014 načrtujemo njeno izvajanje preko celega leta. Izvedba akcije v preteklih letih je pokazala, da pridobljene ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih dokaj realno prikazujejo stanje v RS na tem področju. Kakor v preteklih letih, bomo tudi za prihodnje leto naključno izbrali vsaj 1000 delodajalcev. Na osnovi opravljenih inšpekcijskih nadzorov se bodo pridobljene ugotovitve uporabile za ugotavljanje splošnega stanja varnosti in zdravja pri delu in v primerjavi s preteklimi leti za ugotavljanje trendov na tem področju v RS. Ugotavljalo se bo spoštovanje določil predvsem glede ocenjevanja tveganj, usposabljanja delavcev za varno delo, zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov, zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja, zagotavljanja varne delovne opreme, ipd..

3. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, uvrščenih med SEVESO obrate

V letu 2014 bodo pristojni inšpektorji inšpektorata opravili tudi nadzore s področja svojih pristojnosti pri delodajalcih, ki se uvrščajo med SEVESO obrate in jih evropski predpisi glede na količino oz. glede na vrsto skladiščenih nevarnih snovi razvrščajo v obrate »večjega« ali »manjšega« tveganja. V začetku leta 2014 bo uvodoma organizirana skupna delavnica

inšpektorjev z različnih inšpektoratov, ki so kakor koli vključeni v izvajanje zahtev direktive, ki pokriva to področje. Na tej delavnici se bomo dogovorili o konkretnih pristojnostih in nalogah posameznih inšpekcij in o izvajanju samih nadzorov.

4. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, pri katerih so delavci izpostavljeni stirenu

Akcija se je izvajala že v letu 2013. Zaradi pomembnosti le te in tudi zaradi večjega števila delodajalcev, ki v svojem delovnem procesu uporabljajo nevarno snov stiren, na inšpektoratu ocenjujemo, da je potrebno v nadzor vključiti čim večje število teh delodajalcev. Tako se bo izvajanje akcije nadaljevalo tudi v leto 2014. Nadzorovalo se bo predvsem - osveščenost delodajalcev in delavcev glede nevarnih lastnosti stirena na zdravje, izjava o varnosti z oceno tveganja in upoštevanje nevarne lastnosti stirena in ostalih topil, ki so jim delavci izpostavljeni, izvajanje biološkega monitoringa, katerim ototoksičnim snovem so delavci izpostavljeni ter ali ocena tveganja vključuje vpliv na varnost in zdravje delavcev, ki izhajajo iz medsebojnega učinkovanja hrupa in ototoksičnih snovi pri delu, izvajanje ukrepov za znižanje zaprašnosti pri brušenju poliestra, zdravstveni nadzor, upoštevanje tehničnih ukrepov za znižanje koncentracije stirena na delovnih mestih, upoštevanje organizacijskih ukrepov zagotavlja izpostavljenosti minimalnega števila delavcev stirenu, zagotavljanje uporabe osebne varovalne opreme in ustreznost le-te in način izvajanja meritev koncentracij nevarnih kemičnih snovi na delovnem mestu.

5. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov v zvezi z ustreznostjo varnostnih listov pri uporabi nevarnih kemičnih snovi

Tudi ta akcija s področja nevarnih kemičnih snovi se je zaradi pomembnih sprememb, ki jih prinašajo Uredba št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij in njene spremembe, kakor tudi Uredba št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter sprememba Uredbe št. 1907/2006 (UL L št. 353), izvajala že v letu 2013.

Varnostni listi predstavljajo na področju zagotavljanja varnosti in zdravja delodajalcem pomemben dokument, saj so dolžni z njihovo vsebino seznaniti delavce o nevarnih lastnosti snovi ali zmesi, so opredeljeni v varnostnih listih. Varnostni list mora uporabnikom omogočiti sprejetje nujnih ukrepov v zvezi z varovanjem zdravja ljudi in varnosti na delovnem mestu ter z varstvom okolja.

Glede na predhodno navedene spremembe in novosti so se pri inšpekcijskih nadzorih ugotovljale številne nepravilnosti v zvezi z ustreznostjo varnostnih listov pri uporabi nevarnih kemičnih snovi. Nedvoumno je, da je zagotavljanje ustreznih varnostnih listov in upoštevanje ukrepov iz varnostnih listov ter poznavanje vsebine varnostnih listov, ki morajo biti v slovenskem jeziku in v jeziku, ki ga delavec razume, nujno potrebno za varno rokovanje z nevarnimi kemičnimi snovmi. Ker se na tem področju še vedno ugotavljajo neustreznosti, smo se na inšpektoratu odločili, da bomo izvajanje akcije podaljšali tudi v leto 2014.

Tudi na področju varnosti in zdravja pri delu bodo akcije potekale pretežno v krajših, nekajdnevnih časovnih intervalih.

D. DRUGE AKCIJE

V letu 2014 se bodo na podlagi sklepov Inšpekcijskega sveta, regijske koordinacije in medsebojnega dogovarjanja izvajale tudi različne skupne akcije z drugimi inšpekcijskimi organi (kot npr. dejavnost prometa: taksisti, prevozi oseb in blaga, področje javnih prireditev, različni

gostinski obrati in nočni lokali, zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme, dejavnost gradbeništva, zdravstva in šolstva, in drugo po dogovoru).

IV. PROGRAMSKE USMERITVE SOCIALNIH INŠPEKTORJEV

Po Zakonu o socialnem varstvu (v nadaljevanju ZSV) in 1. odstavku 10. člena Pravilnika o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva (Uradni list RS, št. 74/2004, v nadaljevanju pravilnik) izvaja socialna inšpekcija nadzor nad delom javnih socialno varstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialno varstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo.

Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad delom drugih izvajalcev, ki izvajajo dopolnilne, razvojne in preventivne programe na področju socialnega varstva ter varstva otrok in družine po posebni pogodbi o sofinanciranju, za njihov nadzor pa se smiselno uporabljajo določila o izrednem inšpekcijskem nadzoru.

1.Redni inšpekcijski nadzor

Pri izvedbi rednih inšpekcijskih nadzorov bodo v skladu z določili 1. odstavka 10. člena pravilnika v letnem programu rednih nadzorov za leto 2014, poleg izvajalcev pri katerih bo izveden nadzor, določena tudi strokovna področja, ki se bodo pri teh izvajalcih še posebej podrobno proučila.

Pri pripravi programa rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2014 bodo za posamezne izvajalce socialno varstvene dejavnosti upoštevane spodaj navedene usmeritve, določene dopolnitve so mogoče na predlog Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

V letu 2014 se opravijo redni inšpekcijski nadzori pri naslednjih izvajalcih socialno varstvene dejavnosti:

1.1 Centri za socialno delo

Pri centrih za socialno delo se bo proučilo izvajanje nalog s področja rejništva. Nadzirano bo preverjanje izvajanja nalog centrov za socialno delo po veljavni zakonodaji. Preverjeni bodo predvsem postopki namestitve otroka v rejniško družino, delovanje individualne projektne skupine za rejenca, usmerjena ravnanja za odpravo vzrokov zaradi katerih je bil otrok oddan v rejništvo ter ravnanja, ki so povezana s prenehanjem rejništva.

1.2 Koordinatorji za preprečevanja nasilja v družini

Pri koordinatorjih za preprečevanja nasilja v družini se bo proučilo predvsem nudenje strokovne podpore delavcem – nosilcem posameznih zadev, ki obravnavajo primere nasilja, pomoč pri vzpostavitvi in organizaciji splošnega kriznega tima na lokalnem nivoju, organizaciji in vodenju delovanja enotnega medinstitucionalnega tima za obravnavo odraslih žrtev nasilja, vodenje oz. koordiniranje dela interventne službe v primeru izreka prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi.

Proučeno bo tudi izvajanje nalog pri organizaciji in vzdrževanju mreže izvajalcev in programov na področju socialnega varstva za preprečevanje in širjenje nasilja, prenašanjem znanj strokovnim delavcem.

1.3 Koordinatorji obravnave v skupnosti na področju duševnega zdravja

Pri koordinatorjih obravnave v skupnosti na področju duševnega zdravja se bo proučilo predvsem načrtovanje obravnave in izvajanje pomoči pri psihosocialni rehabilitaciji, vsakdanjih

opravilih, urejanju življenjskih razmer in vključevanju v vsakdanje življenje, z namenom čim hitreje vključitve uporabnika v vsakdanje okolje.

1.4 Izvajalci socialno varstvene storitve institucionalnega varstva starejših

Pri domovih za starejše ter koncesionarjih, ki izvajajo socialno varstveno storitev institucionalno varstvo starejših bo proučeno predvsem:

- uveljavljanje pravic upravičencev do storitve (informiranje, sprejem novih uporabnikov, vključevanje novih uporabnikov v socialne mreže izvajalca storitve),
- dostop upravičencev in uporabnikov do informacij, možnosti aktivnega sodelovanja uporabnikov pri izvajanju storitve (individualni načrti obravnave uporabnikov, organiziranost uporabnikov za sodelovanje z vodstvom izvajalca storitve, možnosti dajanja pripomb in predlogov, postopek ugovora in pritožbe),
- notranje in zunanje premestitve in odpusti uporabnikov storitve (evidence, pogoji, kriteriji, soglasja),
- delo z dementnimi uporabniki storitve (vrsta oskrbe, povečano varovanje, posebni program aktivnosti, pogoji za izvajanje vrste oskrbe IV, delo s svojci),
- storitev institucionalno varstvo starejših v obliki dnevnega varstva,
- delo z drugimi skupinami uporabnikov storitve institucionalno varstvo starejših,
- izvajanje nalog priprave okolja na starost in socialne oskrbe za uporabnike storitve.

1.5 Izvajalci socialno varstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu

Pri nadzoru izvajanja socialno varstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu (pri javnih zavodih, koncesionarjih in izvajalcih z dovoljenjem za delo) bo proučeno predvsem:

- pravne podlage izvajanja storitve in izračun višine prispevkov uporabnikov storitve,
- izvajanje storitve v okviru predpisanega standarda in normativa storitve,
- postopek ugotavljanja upravičenosti do storitve in pogojev za izvajanje storitve,
- vodenje predpisane dokumentacije in evidenc o opravljanju storitve,
- pogodbe in poročila o superviziji neposrednih izvajalcev storitve.

1.6 Izvajalci socialno varstvene storitve socialni servis

Pri izvajalcih socialno varstvene storitve socialni servis se bo proučilo predvsem:

- izvajanje socialnega servisa-upravičenost do storitve,
- pravno-formalne podlage za izvajanje storitve,
- cena storitve - izračun in soglasje pristojnega ministrstva, cenik storitve,
- dokumentacija opravljanja storitve.

1.7 Izvajalci socialno varstvene storitve institucionalnega varstva odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napreduvalno kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja

V posebnih socialno varstvenih zavodih in posebnih enotah domov starejših ter varstveno delovnih centrih, ki izvajajo socialno varstvene storitve institucionalnega varstva odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju in z več motnjami, se bo še posebej proučilo:

- prilagoditev programa izvajanja storitve posameznim skupinam stanovalcev in potrebam posameznika,
- uporabo metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja aktivnost in avtonomijo stanovalcev ter skrbi za zagotavljanje dostojanstva posameznika.

1.8 Izvajalci socialno varstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju

V socialno varstvenem zavodu za usposabljanje se bo pri izvajanju socialno varstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju še posebej podrobno proučilo:

- skladnost izvajanja socialne oskrbe s predpisanim standardom in normativom po pravilniku,
- pogoje in način zagotavljanja celovitosti obravnave pri nujenju storitve in
- postopke in programe priprave in podpore za življenje po zaključku usposabljanja.

1.9 Izvajalci socialno varstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji

Pri Varstveno delovnih centrih in koncesionarjih, ki izvajajo socialno varstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe se bo še posebej podrobno proučilo:

- postopke in strokovna ravnanja izvajalca pri sprejemu, premestitvi ali odpustu uporabnikov,
- skladnost izvajanja socialne oskrbe s predpisanim standardom in normativom po pravilniku,
- uporabo predpisanih metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja avtonomijo uporabnikov ter skrbi za zagotavljanje načela individualizacije in
- pogoje in način zagotavljanja celovitosti obravnave in možnosti izbire pri nujenju storitve.

2. Izredni inšpekcijski nadzori

Po zakonu se bodo izredni inšpekcijski nadzori izvajali na pobudo upravičenih predlagateljev ter po oceni direktorja socialne inšpekcije.

V. ZAKLJUČEK

Inšpektorat RS za delo bo tako s preventivnimi kot tudi represivni aktivnostmi prispeval k spoštovanju zakonodaje iz svoje pristojnosti. Glede na ugotovitve in dejansko zaznane problematiko pa bo mogoče navedenim programskim usmeritvam dodati tudi nove aktivnosti.

Pripravili:

- Jasmina Rakita Cencelj, direktorica inšpekcije
- Slavko Krištofelc, direktor inšpekcije
- Peter Stefanoski, direktor inšpekcije
- mag. Sonja Konestabo, vodja službe

Nataša TRČEK
Glavna inšpektorica RS za delo